

NULLADIK FEJEZET

1977. december 26. délelőtt 11 óra

Hogyan hagytam fel a napi három üveg ginnel és vette meg Jane a Fenchurch utcai pályaudvart?

Ki akartam bírni, és ezúttal tényleg minden nélkül. Semmi gyógyszer, hogy enyhítsem az elvonási tüneteket. Az egész éjszakát álmatlanul töltöttem, izzadva és remegve. Az is lehet, hogy aludtam, és csak álmodom, hogy nem aludtam. Ebben az esetben most éppen alszom. Megfordultam, felráztam a párnát, és megpróbáltam pihenni. A lábujjaim és a lábszáram meggémberedtek. Megpróbáltam leellenőrizni, érzek-e még. Először az egyik lábamat érintettem a másikhoz, aztán reszkető kezemet. Minél inkább próbáltam kordában tartani a kezeimet, annál fegyelmezetlenebbek lettek.

Rendben leszel, ha maradsz nyugodtan az ágyban. Ma semmit nem kell csinálnod, nem kell találkoznod senkivel, nem kell beszélned senkivel, és nem kell semmit se enned, se innod. Csak maradj ágyban és bírd ki!

Nem számít, ha nem aludtam egész éjjel, aludhatok egész nap, és ha ma mégsem tudnék aludni, szükség esetén az egész hetet ágyban tölthetem. És így is fogok tenni. Jobban éreztem magam. Felültem. Odayúltam a pipámért, kivettem a hamutartóból. Sikerült. Ment. Fogtam egy doboz gyufát, kinyitottam – a kezem alig remegett. Meggyújtottam a pipámat, megráztam a gyufát, hogy elaludjon, megpróbáltam elfújni, elejtettem a pipámat, végül bedobtam a gyufát a hamutartóba és néztem, ahogy kialszik. Felvettem a pipámat, megpróbáltam beletenni a

hamutartóba, néhány centivel elhibáztam, és ezzel levertem a hamutartót a földre. Felejtsd el a pipát meg a hamutartót! Semmi nem ég. Hagyd őket.

Visszadőltem a párnára, de hirtelen felültem, amikor egy asztali lámpa támadásba lendült ellenem... de aztán nem. Ott maradt, ahol volt. Megint elfogott az a szörnyű viszketés. Most már eszembe jutott, ez volt az, amitől nem tudtam aludni. Elleptek a bogarak.

Kint az előszobában még mindig hallottam az órát; a halk, kényeztető, egyhangú „tak”-ot. „Tik” nem volt, az óra csak „tak”-ot ütött. Nagyon figyeltem, hátha meghallom a „tik”-et is. Nem hallatszott, de én, persze, tudtam, hogy miért. Annyira dühös voltam puffanó hangjának szabályosságára, ami nem is „tik-tak” volt, hanem inkább „kín-pad, kín-pad, kínpad” (próbáltam még „bír-lak, bír-lak”-ra is változtatni), hogy átvittem az órát egy másik szobába, letakartam párnákkal, és miután bezártam mindkét ajtót, visszabújtam az ágyba. Ezért hallottam csak a puha, távoli „tak”-ot: „...tak ...tak ...tak ...tak ...tik-tak ...tik? ...tak ...tik-tak ... kín-pad, kín-pad”, Te jó ég, hagyj már békén... A párnába temettem a fejem. Semmit nem hallottam. Nagyon figyeltem. Semmi... kivéve a távoli „kín-pad, kín-pad”-ot. Felültem. A hálószobaajtó nyitva volt. Az óra most is ott állt a lépcsőfordulóban. Emlékeztem, hogy beleütköztem, amikor elbotorkáltam mellette, miután legutoljára hánytam. És a párnák – még mindig az ágyon voltak. Biztosan álom volt. Úgyhogy tényleg aludtam. Jól van, felkelek, lemegyek és a nap hátralevő részét tévézéssel töltöm. Senki nem lesz itt, csak John, David és Batch. Mindegyikük látta már, ahogy remegek az elvonástól, másoknak meg szóltam, hogy karácsonykor nem leszek itthon.

Amikor az ember épp nem tudja eldönteni, hányni fog-e vagy sem, a legkevésbé valami fontoskodó alakra van szüksége.

– Rendben vagy? Kicsit sápadtnak tűnsz. Innál egy csésze finom teát? És mellé egy vékony szelet pirítóst buggyantott tojással a tetején?

Éppen készültem elhatározni, hogy kikelek az ágyból, amikor David bejött és megkérdezte, hogy vagyok, és nem kérek-e valamit, például egy csésze...

– Nem – szakítottam félbe. De a mondat hátralevő részének szavai, bár fejemben megformáltam őket, tagolatlanul hagyták el a szám. – Én... Én... cccsak hagyj... pi... ppp... lanatra. Később tttal... felkelek jól.

– Ásványvizet?

– Nem... iiigen!

David felrázta a paplant. Én összerándultam. A paplan el akart kapni, és összeszövetkezett az órával, az asztali lámpával, a pipával, a hamutartóval, a gyufával.

– Te csak maradj ott! – mondta David és józan eszét követve kiment a szobából.

– DDDDavid... függöny... fffény.

A függönyök még el voltak húzva, de volt fölül egy rés, amin keresztül egy, a külvilágból jövő lézersugár fenyegetett engem...

Á, kurva életbe az egészszel – rendben leszel. Szedd össze magad, ember! Öltözz fel!

Ledobtam a fojtogató paplant és felültem, a lábam a padlót érte. Lassan öltöztem, belekapaszkodva mindenbe, amire támaszkodni tudtam, miközben körbebotorkáltam a szobában. Elhúztam a függönyt és jobban lettem – semmi nem mozgott a szobában rajtam kívül. Felemeltem a pipámat és meggyújtottam. Ez az egyszerű, számomra automatikus mozdulat önbizalmat adott. Erőt vettem magamon. Általában ha reggel a felkelés után félórával még nem tudtam legurítani legalább öt gint, jött volna a köhögőroham, amit száraz sóhajok, hörgés, hideg veríték és leállíthatatlan remegés kísért. De tizenegy harminc volt, és talán így elég hosszú ideig maradtam ágyban ahhoz, hogy kihagyjam ezt a mindennapos térdhajtást és öklendező imát a végcsésze előtt.

A hálószoba ajtófélfája megpróbált nagyot ütni a fejemre – enyhe hallucináció. Kellően kiegyensúlyoztam magam ahhoz, hogy le tudjak menni a lépcsőn – a lépcsőn, amiről tudtam, hogy vagy azelőtt véget ér, mielőtt leérnék rajta, vagy folytatódik, miután már megálltam, és a korlátja soha nem egészen ugyanazon a helyen van, a sarokoszlopai pedig hirtelen megtámadnak, azt remélve, hogy nem tudok majd koncentrálni és beverem a fejem a nagy árnyékbokszolásban. De én gyorsabb voltam az árnyaknál és félreugrottam, hogy aztán belesétáljak egy jobb felütésbe, amit attól a sarokoszloptól kaptam, amelyik ügyes láb munkájával mellém került. Vissza az ágyba.

44 óra lázas paranoia és hallási és tapintási hallucinációk következtek a nyugtalan ágyban. A pusztá kimerültség győzött, és aludtam néhány órát. Tudtam, hogy ezúttal tényleg aludtam. Kiizzadtam. Túl voltam a nehezén. Még a lépcső is felfüggesztette az ellenséges akciókat. Sikerült innom egy csésze teát, lenn tartanom egy-két vitaminpíruát és egy szelet pirítóst buggyantott tojással a tetején. Szabad voltam. Bementem az ebédlőbe, egész nyugodtan elsétáltam három polcnyi ka-

rácsonyi pia mellett, és felhívtam Bernardot és Jane-t, a titkárnőmet, hogy meghívjam őket egy italra, feltéve, tettem hozzá önelégülten, hogy kibírják a látványt, amint én tonikot iszom.

Eljöttek hozzám. Töltöttem nekik egy italt, és bocsánatot kértem, hogy kicsit remeg a kezem. Mindketten örültek, hogy ilyen gyorsan rendbe jöttem, és amint töltöttem magamnak egy tiszta tonikot, elmagyaráztam nekik, mennyivel biztosabb vagyok abban, hogy örökre távol tartom magamat az alkoholtól, így, hogy a nehezebb utat választottam. Ahogy fölemeltem a poharamat, feldöntöttem egy karácsonyi lapot. Letettem a poharat és megpróbáltam újra felállítani a karácsonyi lapot. Az ujjaim nem maradtak nyugton.

– Ne törődj velem! – mondta Bernard. – Ül le!

De én törődtem velem. Már csak ez számított. Fel kellett állítanom azt a karácsonyi lapot. Minél inkább próbáltam, annál inkább remegtem.

– Rendben va... gyok.

A remegés most már ütemes reszketés volt, ami egy hirtelen rohamba csapott át és én a földre estem, magammal rántva egy halom poharat, üveget, és Bernardot.

Villogó kék fényre ébredtem. Odakint egy mentőautó volt. Mit keres ez itt? Jól éreztem magam és éltem már meg rosszabbat is. Mindenki arról győzködött, hogy talán legjobb lenne kórházba menni. Jane úgy állt szájtátra, mint aki éppen az előbb volt tanúja egy ördögűzésnek. Elvittek a kórházba, és tudtam, hogy elvesztettem hősi harcomat a szeszfőzdek ellen. Talán a napi két üveg gin kis túlzás volt az alkoholtól. Bernard később rámutatott arra, hogy az elmúlt hat hónapban, mivelhogy nagy tételben vásároltam, áttértem a kocsmái méretű üvegekre, és ezek mindegyikében egy liter két deci van. Ezzel napi fogyasztásom több mint két liter lett. Ez a mennyiség elég volna ahhoz is, hogy tartósítsanak egy hullát, vagy végezzenek hat enkratitával.

A Szent Alvar Kórházban valószínűleg van néhány jól felszerelt és modern kórterem, és lehet, hogy bizonyos részei a legjobbak az országban, de engem nem ezekre a helyekre vittek. Engem a végzetem a gyógyítás épületének a „nemzeti egészségügy, úgy ahogy van” részére szánt – nyomorúságos folyosók, túltelített kórtermek, alulfizetett személyzet, a bentlakók mintha Hogarth képeiről léptek volna le, özönvíz korabeli vízvezetékek és egy tévé, amit pedállal kellett hajtani.

Nagy mennyiségű vért vettek tőlem, telepumpáltak vitaminnal, és a parókámig bealtatottak és benyugtattak. De a bennem levő Rasputin

átvágta a nyugtatózás kódét, akár egy üveg Cutty Sark. Tudtam, hogy nem a megszokott módon élek, és úgy gondoltam, hogy aki tud fizetni a gyógyszerért, az fizessen. Elvittek egy magánklinikára, ahol szerencsére volt egy arabmentes ágy. Magánorvosom és nagyívó társam, óhatékonyasága doktor A. R. Bailey, a gyakorlatias, a királyi orvoskollégium tagja, magával hozott egy figyelemreméltóan normális pszichiátert, akinek a nevét, ennek a könyvnek az érdekében egy *Times* keresztretjtvény-meghatározás formájában adom meg.

VÍZSZINTES

1. Jól ismert francia lótenyésztő a nyelvünk hegyén tönkreteszi a zeneszázarmazást (két szó, az első hét betű, a második nyolc).

Doktor Vízszintes Egy, aki engem az orvosi egyetem óta ismert, hagyta a fenébe az analitikai halandzsát, és így szólt:

– Graham, te alkoholista vagy.

– Így igaz – feleltem.

– Akarsz nem az lenni?

– Igen.

– Rendben. Akkor megkezdjük a kezelést. A májfunkciós vizsgálatok rémisztőek voltak, például a gamma-guanozin-trifoszfát szintje is tízszer magasabb az elfogadható normánál. Nincs jele viszont megnagyobbodásnak, egy kis szerencsével tehát van esély arra, hogy nem károsítottad véglegesen a májad. Fokozatosan kivonjuk az altatót és a nyugtatót, és aztán reggel és este bevehetsz egy-egy ciánamid tablettát. Így, ha alkoholt iszol, olyan betegnek fogod érezni magad, mint öt napja. A te dolgod, iszol-e vagy nem. A te májad, a te életed...

Doktor Vízszintes Egy kezelés gyanánt ott hagyott benyugtatózva a gyerekekkel, akiknek kicsi arca várakozással telve ragyogott, amikor bejött Puss, a kandúr, mögötte pedig Dick Whittington.

– Ó, kedves Puss – mondta Dick. – Messze magunk mögött hagytuk Londont, mit tegyünk most?

– Miau!

– Mi az? Énekeljünk?

– Miau!

– Micsoda, most, az összes gyerekek?

– Miau!

– Énekeljünk, gyerekek?

– Igen!

A szöveget leeresztették a mennyezetről, és amikor a zenekar rázendített „A szabadság harangja induló”-ra, mindnyájan csatlakoztunk a dalhoz.

„A szervezet összes szerve közül
A májé a legnagyobb érdem,
Ő tudja a választ, és epét kiválaszt,
És okosabb, mint a térdem.
De ha mókázik vele az alkohol,
Hát még ő is be-, de bedől.
Ez a dolgok rendje, és nem vagy te renyhe,
Ha bele is betegedöl.”

– Ezt Dizzy Gillespie írta – mondtam.

– Lehetséges, de a Fenchurch utcai pályaudvar az enyém, úgyhogy, Jane, 150 fonttal tartozol nekem – mondta Bernard.

– Neked csak két pályaudvarod van – mondta Jane.

– Megvettem tőled a Marylebone-t a múltkor, amikor Graham hoteljében kötöttél ki az Old Kent Roadon.

– Hát akkor én kiestem.

– Nem. Még egy csomó telked van, amit elzálogosíthatsz.

– Azokat nem fogom elzálogosítani. Oda építeni fogok.

– Nincs pénzed rá.

– Rendben, odaadom neked a vízműveket.

– Nekem nem kell. Talán Grahamnak kell.

– Graham, akarod a vízműveket?... Graham?

– Nem, én a tevelopárdot veszem meg.

– A mit?

– Az egy teve, ami úgy néz ki, mint egy leopárd. Egy zsiráf.

– Már megint az agyára ment – mondta Bernard.

Egy pantomim... Dizzy Gillespie... tevelopárd... Világosan látszott, hogy szépen gyógyulok. Alkohol nélkül is irracionálisan gondolkoztam és egyébként is furcsa fickó vagyok, na. Hahó, öregfiú, hogy van a vén hülye?

Tudják, amikor legutóbb Párizsban voltam, tényleg felhívtam Jean-Paul Sartre-ot és Simone de Beauvoir vette fel a telefont és azt mond-

ta, hogy Sartre nincs otthon, szórólapokat osztogat. Vagy ez egy jelenet volt?

Elmémnek ezt a részét hagytam, hadd játszadozzon el magával egy kicsit, a többi része közben rendbe szedte magát.

Jól éreztem magam. Önként vállalt kezelésem véget ért. Az alkohol használatával sikerült pontosan annyi agysejtet megölnöm, amennyit huszonkét éves koromban elveszíteni terveztem májам feláldozása nélkül.

Semmi kétség, hogy a túl sok alkohol felgyorsítja az agysejtek pusztulását, és kis adagokban, mint bármelyik más nyugtató, időlegesen ki tudja őket kapcsolni, a tetején kezdve és ledolgozva magát a központi idegrendszerig. Az agy magasabb központjaiban levő gátló hatásokat kezdi először befolyásolni. Ezért használják gyakran a társadalmi érintkezés előmozdítására. Segít abban, hogy az ember üdvözölje az új barátokat, elbúcsúzzon a régiektől, és hogy idegeneknek olyanokat mondjon, hogy „nincs kedve elmenni velem?”, az unalmasoknak pedig olyanokat, hogy „húzz anyádba!”. Ha már szabad a pálya, az embernek a legkevesbé arra van szüksége, hogy valami az agy elülső részén elkezdje nyaggatni, és azt súgja, hogy „talán majd máskor... valaki más... egyébként is... lehet, hogy kineveti a fütyimet”. Ilyenkor egy újabb korszóra van szükség.

Saját gátlásaim kigyógyítására azonban, már hosszú idővel ezelőtt észrevettem, nem elég egy újabb korszó és aztán egy még újabb. Engem valami állandóbb jellegű érdekelt. Örökre meg kellett szabadulnom béklyóimtól. Átfogó jellegű kemény ivótanfolyamot írtam elő magamnak azért, hogy tulajdonképpen az összes gátló agysejtet kiirtsam. Kockázatos kezelés, amelynek során a használhatóbb agysejtek közül is némelyek, amelyikék azért voltak felelősek, hogy a társadalmilag elfogadható viselkedési normák keretein belül tartsák az embert, szintén hatalmas ütést kaptak.

Szóval ami egy jószívű, tiszteletreméltó általános orvos története lehetett volna, nem az lett.

ELSŐ FEJEZET

Születés körüli fejlődés és egyébek

Leamingtonban, jelenlegi hivatalos nevén Leamington királyi gyógyfürdővárosban születtem. A város mérsékelten híres a gáz-sütőgyártásról (lásd a 14. fejezetet), amelyről még majd bővebben¹. 1942 volt. A terhességi idő február hetedikén ért véget egy igen-csak elnagyolt légitámadás közben, amikor is a németek azt hitték, hogy Coventryt lövik – de erről még majd bővebben¹, ami egy általam nagyon kedvelt szó². Szüleim, Tim és Beryl, bocsnak, Tim és Betty³ fel voltak háborodva, amikor a világra jöttem, mert egy heteroszexuális fekete zsidót vártak egypár igen mulattató születési rendellenességgel, lévén szükségük volt a

¹ Nagyon hülye szó, és a továbbiakban nem fogjuk használni ebben a könyvben.

² Ebből semmi nem igaz. (Valójában a Dorset megyei Stalbridge-ben születtem, de ha levelet akarnak küldeni, kérem, ne feledjék, hogy a postacím helyesen: Stalbridge, STURMINSTER NEWTON, Dorset.) A születési idő helyesen 1940. 01. 06.⁴

³ Igazából Walter, Edith és Mark.

⁴ Tiszta marhaság. Nem Dorsetben születtem. Jelenlegi szerzőtársam jó néhány évig Stalbridge-ben élt, így jött ide ez az egész. Azt hiszem, elege van abból, hogy csak rólam szól ez a könyv. Elég nehéz lesz kordában tartani, mivel valójában ő írja le a dolgokat.⁵

⁵ Fenébe. Ez így túl bonyolult. Nem írhatnánk egyszerűen, hogy lásd a „társszerzőkről” című részt? (Alex)⁶

⁶ De, jól van. (David).

problémákra. Egy hatalmas, Dungintonikotinnijéggelcitromnélkül neví gótikus várkastélyban éltek Dél-Franciaországban. A várat eredetileg Marco Polo építette saját magának és néhány barátjának, akiket meg akart hívni magához, miután bezárt a kocsmá – megindítóan fenéges, gránitból és fadarabokból készült építmény, elnyúló mezőkkel, amelyeket nemrég alakítottak át, hogy beférjen egy díszítő funkciót el látó, maláriát terjesztő mocsár. A férfi egy penge metsző döfését érezte az ágyékában, és émelyegni kezdett a repülő kabátjában felbugyogó, melegen szivárgó vértől. Füttyülő golyózápor lyuggatta át a bal fülét, miközben ő melázva eltűnődött: „Hé, az a fülem volt.” Miközben ezt átgondolta, tovább masszírozta a kókusztejet a lány kemény, fiatal melleibe. Kortyolt még egyet, hagyta, hogy a korty lassan lecsorogjon a két merev mellbimbó hegyére, és nézte, ahogy a tej szívfájdítóan lefolyik a lány Fickó nevű francia uszkárjának nedvesen remegő ajkaira¹. Kétéves és kilenc hónapos koromban² Ibizán voltam, de erről még majd sokkal bővebben³.

Az előző oldal nyilvánvalóan pontatlan, úgyhogy a mai társszerző⁴ azt javasolta, hogy néhány adatot tisztáznunk kellene.

SZÜLETÉSI IDŐ: 1941. 01. 08.

NEM: FÉRFI

KERESZTNÉV: GRAHAM

SZÜLETÉSI HELY: LEICESTER

CSILLAGJEGY: BAK

KEDVENC ÉTEL: CURRY

LEGKEVÉSBÉ KEDVENC ÉTEL: MÉREG

KEDVENC MÉREG: GALLAMIN-TRJETJODID

KEDVENC ELLENSZER: NEOSZTIGMIN

ISKOLÁI: RAVENHURST ÚTI KOEDUKÁLT ÁLTALÁNOS ISKOLA, ALSÓ

TAGOZAT; DÉL-WIGSTONI ÁLTALÁNOS ISKOLA, FELSŐ TAGOZAT;

MELTON MOWBRAY, GIMNÁZIUM; EMMANUEL COLLEGE, CAMBRIDGE;

SZENT SWITHIN KIRÁLYI ÉS TÖRTÉNELMI KÓRHÁZ (LONDON); YALE ÉS

¹ Konkrétan ez a rész lehet, hogy egyáltalán nem igaz.

² Ez hazugság. Huszonöt voltam.

³ Lásd az 1. lábjegyzetet az előző oldalon.

⁴ Á, egyébként akkor ez azt jelenti, hogy holnap én szabadnapos vagyok? (A.)⁵

⁵ Nem. (G.)

Sajnos úgy tűnik, hogy csak nyolc fej van és nincs több gyanús lyuk a tetőkön.

Mama odaszól papának.

– Walter...

– Ne haragudj, drágám, dolgom van. Hé te, abban a zsákban már két láb van!

Erre én úgy reagálok befelé, hogy „boááá”, és éppen azon gondolkodom, hogy kifelé is reagáljak-e úgy, hogy „boááá”, amikor anyám megragadja a kezemet.

– Walter drágám, éppen vásárolni voltunk, és gondoltam, hátha Grahamnek lenne kedve...

– Nézd, drágám, később találkozunk! Megtalálta már valaki azt a fejet? Hé! Talált valaki ebben az utcában egy fejet? Gyerünk, valakinél lennie kell. Ismerem ezt az utcát, bármit lenyúlnának... A fenébe is, mi a francot fognak kezdeni egy fejjel?

– Nos, drágám, akkor mi talán megyünk is és elkészítjük a teádat.

– Mi? Ja igen, tojásos pirítóst kérek. Itt egy bal kar, nem hiányzik valakinek egy bal kar?

– Nincs otthon tojás. Háború van.

– Kérj Haroldtól. Valami biztosan leesett a teherautó platójáról.

– Rendben, drágám. Gyere, Graham, ne bámulj most már arra a sok vérre, nem fog jól tenni.

– Ugyan már, mama, ez minden bizonnyal az egyik legfontosabb személyiségformáló élményem. Boooooáááááá...!

ÉS ÍGY...

London, 1895. Oscar Wilde lakása. A ragyogó szalonban ragyogó társaság gyűlt össze, a londoni társadalom krémje... A walesi herceg, James McNeill Whistler, George Bernard Shaw és maga Wilde csak néhány a jelenlevő előkelőségek közül. A vendégség középpontja természetesen Oscar Wilde. Pezsgős poharát emelve a herceg házigazdájához szól.

– Gratulálok, Wilde. A darabja nagy siker. Egész London önről beszél.

A csoport reménykedve várja, hogy a paradoxonok mestere paradox legyen. Nem kell csalódnuk.

– A világon csak egyvalami lenne rosszabb: ha senki sem beszélne rólam.

Egy teljes percig nevetés visszhangzik az egész szobában. Whistler elsárgul az irigységtől. Shaw összerándul a féltékenységtől. Aubrey Beardsley sértődöttségében bevizel. Max Beerbohm savanyú szőlőtöm az orrába, Jane Austen pedig forog a sírjában.

A herceg vállon veregeti Oscart.

– Nagyon szellemes. Nagyon szellemes!

A játék elkezdődik. Whistler nagy levegőt vesz és találóan válaszol.

– A világon csak egyvalami lenne rosszabb: ha nem lenne szellemes!

Ez bejött. A szoba újabb teljes percig reng a nevetéstől. Oscar Wilde arca olyan zöld lesz, mint a szegfűszár a zakóján. Shaw összerezzen. Beardsley gyötrő haragjában egy lovaglósizmába kakil. Beerbohm irigyen lyukat üt egy kínai selyemparavánba, Jane Austen műmelle pedig leesik. Wilde véleményt nyilvánít.

– Bárcsak én mondtam volna ezt!

Whistler rámosolyog. Számított erre a gúnyos visszavágásra, és már készen áll.

– Majd fogod, Oscar, majd fogod.

Wilde elgyengülten Whistler irányába mutat.

– Fenség, ismeri James McNeill Whistlert?

A herceg félrekapja fejét az erőtlen kéz elől és kijelenti:

– Igen, együtt szoktunk fallabdázni.

Wilde készen áll, mint a tör.

– A világon csak egyvalami rosszabb a közös fallabdázásnál: ha valaki egyedül csinálja.

Reménykedve vár a harsogó nevetésre és a visító jókedvre. De semmi. A csönd tovább növekszik. Shaw szakállá is. Végül Oscar azt motyogja:

– Bárcsak ne mondtam volna ezt.

Whistler, látva kebelbarátja tojással megdobált arcát, nem tud ellenállni a kísértésnek, hogy megdobja egy omlettel.

– De mondtad, Oscar, mondtad!

A szoba reng a nevetéstől. Kimerülten a szellem kiválóságától és a vidám mesterkéletlenségtől, a herceg búcsút vesz házigazdájától.

– Bocsásson meg nekem, Wilde, de vissza kell mennem a palotába.

Wilde el van keseredve. Ez hallatlan. A walesi herceg olyan mosolylyal az arcán távozik, amit nem ő csalt oda. Kifakad.

– Fenség, ön olyan, mint egy nagy lekváros fánk, tejszínnel a tetején.

Döbbsent csend ereszkedik a szobára. A walesi herceg, akárcsak anyja egy korábbi alkalommal, ezt nem találja viccesnek.

– Tessék?

Wilde zagyvál, teljesen tanácstalan.

– Ööö... ööö... ööö... ööö... Whistler találta ki!

Most már nemcsak a játék kezdődött el, hanem a legyőzött ellenfelek pocskondiázása is.

– Én ilyet nem mondtam!

– Dehogynem, James.

A walesi herceg és az összegyűlt társaság várakozón bámul Whistlerre. Az ünnepelet festő egy pillanatig tanácstalan, de aztán...

– Úgy értettem, hogy a fánkhoz hasonlóan az ön érkezése is örömet okoz, míg távozása éhessé tesz.

Hangos nevetés és taps követi ezt az elegáns magyarázatot. Ezen Whistler felbuzdul és támadásba lendül.

– Fenség, ön olyan, mint egy denevérpisi-patak.

A walesi herceg előbb levegő után kapkod, aztán azt mennydörgi:

– Tessék?

A festő hűvösen néz a hercegre.

–Wilde találta ki.

Hogyan fog megbirkózni ezzel az ezernyi zsákutca hőse? A társaságnak nem kell sokáig várnia a válaszra. Az elme, amelyet évek szópárba-jai köszörültek pengeélesre, ragyogóan felnő az alkalomhoz.

– Egy nagy frászt! Shaw találta ki.

Bernard Shaw láthatóan megroggyan a ráhárított felelősség súlya alatt, amely a nyaka köré tekeredik. De arról az emberről van szó, aki arra van hivatva, hogy megírja a *Megtört szívek házáat*, és megdöbbsentő folytatását, a *Megtört szüzek lázáat*. A hercegre mosolyogva halkán beszél.

– Pusztán úgy értettem, fenség, hogy ön ragyog, mint egy aranynyaláb, amikor körötte minden sötét.

Áhítatos csodálat halk moraja hangzik. A könnyedség, ahogyan Shaw megmenekült a süllyedő hajóról, figyelemreméltó.

Shaw hiúságát egy ír honfitárs piszkálta fel, és Shaw számára egy ír honfitárs vadászható vad. Gonosz pillantást vet Wilde-ra, aztán bevezeti az előkelő társadalom doyenjét a trágárságba.

– Fenség, ön olyan, mint egy jó kis tripper.

A rémülettől mindenkinek elakad a lélegzete. A rémület kis híján pánikká változik. Shaw azonban nem várja ki, amíg elhangzik a herceg utánóztatlan „tessék?” replikája, hanem folytatja.

– Előbb gyönyör, aztán kukifájás.

A walesi herceg haragjában elsápad, és mivel a herceg nagy, a sápadtság is nagy.

– Micsoda??!!! – sikítja.

Ekkor Shaw kijátssza az ütőkártyáját.

– Wilde találta ki.

A szobában minden szempár Oscar Wilde-ra tekint, beleértve a walesi herceget is, ami vérben forog.

– Várok, Wilde, várok...

New York, 1976. City Centre Theatre. Telt ház. *Monty Python Repülő Cirkusza* lép fel. A jelenet közepén vagyunk. Whistlert John Cleese játssza. Shaw-t Michael Palin, a walesi herceget Terry Jones. Én játszom Oscar Wilde-ot. És pont leblokkoltam. Nem tudom felidézni a következő sort. Az egész színház vár. Várnak, akárcsak én, hogy eszembe jusson az a hülye szöveg. De csak nem jut. Sok más emlék viszont igen...

Hampstead, 1968. (Valójában Belsize Park, 1969, de a Hampstead jobban hangzik, és csak az isten tudja, miért vesződtem azzal, hogy azt hazudjam, 1968-ban történt, annyira nincs értelme, nem igaz?) Valahol London északnyugati részének harmadik körzetében, a huszadik század második felében, amikor mindenki éppen vagy homoszexuális volt, vagy fekete, vagy drogfüggő és a Warwicki Egyetemen az angol nyelvi kurzus kötelező része volt Germaine Greerrel lefeküdni – akinek az osztályozási rendszere a „kitűnőtől” az „ugye nem AZZAL akartad csinálni?”-ig terjedt –, kezdett először gondom lenni a közbeékelte vonatkozó mellékmondatokkal. Ennek az időszaknak a jellemzésére én személyesen feltaláltam a „divatos” szót. (Ez nem ugyanaz a „divatos” szó, ami már ösidők óta a hétköznapi nyelv része volt, hanem egy teljesen új szó, ami mellesleg ugyanazt jelenti.) Ennek az új „divatos” szónak a kiejtésékor külön hangsúly került a „t”-re, bár azt tartották, hogy ezt az alig észlelhető hangsúlyváltást hallhatóvá tenni igen „divatjamúlt” (egy másik nyelvészeti találmányom, amelyik a kihalt „divatja-

múlt” szót helyettesíti, de ugyanazt a jelentést hordozza), és így tulajdonképpen egyáltalán senki nem ejtette így. Csak két közeli barátom és John Lennon¹ voltak tudatában annak az alapvető változtatásnak, amit végrehajtottam az angol nyelv etimológiai szerkezetében. Gyakran hangzott el előben sok más, általam alkotott szó is ennek az időszaknak a bulijain, mint amilyen ez is volt, amely egy nagy szobában játszódtott valahol a Belsize Parkban...

Stroboszkóp átlátszó fénye vetül egy zsiráf hátsó felére, ami a szemközti falból dudorodik ki. Mindenki mindenkivel kiabál, megpróbálják túlharsogni a divatnak megfelelően ismeretlen együttes által keltett fülrepezítő ricsajt.

– Elnézést kérek – mondom, miközben megpróbálom magam odaverekedni a bárhoz, elhaladva egy illető mellett, aki természetesnek akar látszani, noha egy csillogó gatyapőcöt és egy nyaka köré tekert albínó kobrát visel. Fluoreszkáló arca úgy néz ki, mintha egy Coca-Colás dobozhoz hasonlóan lenne kifestve, és lehetetlen nem észrevenni, hogy a haja öregasszonyosan halványzöld.

– Jól néz ki – mondom.

– Köszí – válaszol divatosan.

– Ott van a bár?

– Ó, micsoda orgazmikus kis édi-bédi bébi, és milyen mennyeien szőrös mellkas!

– Köszí. Jó veled dumálni.

– Vajon mikor hal meg Roy Orbison?

– Ja.

Ekkor átgurítanak a lábamon egy férfit, akin egy tetőtől talpig fából készült öltöny van, én pedig körülnézek, hogy megkeressem Davidet,

¹ Esetleg úgy tűnhet, hogy pusztán dobálózom híres emberek nevével és tényleg. Soha az életben nem találkoztam John Lennon-nal. De kinek van szüksége rá, ha ugyanabban az utcában nőtt fel, ahol olyanok, mint Nilsson, H.; Starr, R.; Harrison, G.; John, E.; Floyd, Pink; Zeppelin, Led; Moon, K.; Johns nyugalmazott százados, műszaki osztag; Bowie, D.; Clarke, Pet; Lawrence, Arabíai; Shankar, Ravi; Menuhin, Yehudi; West, Mae; Distel, S.; Ali, M.; királynő, ő királyi fensége, az anya; Durrellék, L. és G.; Fields, Gracie; Coward, N. és tizenhét Nobel-díjas? De lásd D. Niven: *A hold egy géltömb*, amelyben a szerző úgy próbál meg kibújni az előkelő ismerősök nevével való dobálózás vádjából, hogy meglehetősen ügyetlenül szerénységet tett: „Véletlenül ismertem őket...” Hagyd ezt, Dave! Amikor eljön a talpnyalás ideje, bízzad a szakemberre!

és látom, hogy leragadt beszélgetni egy tetőtől talpig bőrbe öltözött emberekből álló csoportnál. Mindenük bőrből van, kivéve a szemüvegüket, ami üvegből és bőrből készült. Úgy tűnik, David nagyon jól éri magát, úgyhogy én tovább vadászok itatra. Valaki így kiált:

– Az isten szerelmére, Beryl, hagyd már abba a smárolást azzal a kutyával!

– De hát ez egy német juhász...

– És?

Egyszer csak megpillantok egy gines üveget, de a közte és köztem lévő tér nagy részét elfoglalja egy kétszázötven kilós néger nő, aki kenderiketollat visel és így sikolt:

– Ez a hely nem elég király nekem, nem tetszik az ének.¹ Megyek is.

Ekkor átlövi a bal halántékát egy szép, rövid csövű, nagy kaliberű Alan Aldridge-féle pisztollyal. Megszólal a kórus:

– Pá, drágám!

– De hiszen lelőtte magát! – sikoltja egy kezdő partizó.

– Csigavér, Clovissa.

A gines üvegre most már friss, meleg vér ömlik, és egy elülső lebenydarab kerül az egyetlen hozzáférhető pohárba. Eszembe jut orvosi képzésem, és távozom.

Alig néhány másodperc múlva David és én már odakint vagyunk. Meleg nyári este van, a hold ragyog, az utcák üresek, derécefüzike, görög viola és kutyaszar illata versengenek egymással, hogy könnyű zsákmányt leljenek orrnyalákhartyáinkon, itt, a Belsize Avenue-n. Minden nyugodt és békés. Boldogan sétálunk végig az utcán, amikor egyszer csak utunkat részben elállja egy hatalmas bazsarózsabokor, ami valakinek a kerítése mögül lóg át. Az alacsonyan lógó bokrot éppen csak egy csipetnyi ingerültséggel tolom arrébb.

– Ne légy olyan durva, olyan szépek...

– Mik?

– A bazsarózsák – mondja David és tép egyet. – Nézd...

¹ Ének: az Énok név, az akkoriban Hampsteadben népszerű zambiai tájszóval ejtve. Itt Enoch Blomqvistre utal. A Blomqvist szó akkortájt igen felkapott volt az izlandi méhészek körében és azt a jelentést hordozta, hogy „mennyei kielégítő valamiből”. Általában olyan fordulatokban volt használatos, mint „Valamelyik kis rohadék még egyszer megszúr és az egész bandát felgyújtom. Elégé blomqvistom van belőletek, értve vagyok?”